

Rondje Leersum en Zuylestein

7,1km

RA=rechtsaf, LA=linksaf, Raanh=rechts aanhouden en Laanh=links aanhouden. Gedateerd december 2025.

Busverbinding lijn 350 en halte De Schermerij.

1 De start is op het kerkplein bij de Michaëlkerk in Leersum. Naar voorrangsweg en RA naar rotonde.

De kerk in 1630.

KERK

In Leersum wordt in 1312 de kerk vermeld. De kerk is ongeveer 700 jaar geleden gebouwd in de Romaanse bouwstijl en toen als R.K. kerk gewijd aan de aartsengel Michaël.

BEBOUWING NABIJ KERK

Na vele jaren heeft Leersum weer een dorpspomp gekregen. Tegenover de kerk staan een voormalige boerderij en twee

huisjes uit de 19de eeuw. Het gebouw met het uithangbord King William dateert uit de zeventiende eeuw en was voor een deel een raadhuis en herberg. Hier logeerde koning Willem III volgens een legende. In de kelder bevinden zich restanten van cellen.

ROTONDE

Op de N225 zien we de m.i. mooiste rotonde van Nederland. Deze rotonde is ontworpen en gemaakt door de Leersumse kunstenaar Cees van Swieten en past prima bij het verleden van Leersum. Namelijk het houden van schapen en ontstaan van stuwwal e.d.

2 Bij rotonde LA en aan het eind weer LA. U komt daarna vanzelf in het Roekenes.

ROEKENES

Op nr.3 van het Roekenes staat de dwarshuisboerderij Dorpszicht uit de 18de eeuw. Op nr. 1 staat een riant geheel met o.a. een oude boerderij en een hooiberg op een stal (stalberg). Deze boerderij heet Het Roekenes (roekenland, een roek is een soort kraai).

3 RD naar de weg Boerenbuurt.

VREDENDAAL

Het monumentale gebouwencomplex rechts betreft boerderij Vredendaal. Deze boerderij dateert uit de 18de eeuw, maar heeft in de loop der eeuwen ingrijpende

vernieuwingen ondergaan. Op de achtergevel van het achterhuis, de vroegere stal, vormen muurankers het jaartal 1890. Het woongedeelte is van de weg gekeerd en kijkt uit over de weilanden naar het zuiden. Dit gebouw is een krukhuisboerderij.

Het totale boerderijencomplex met de schaapskooi en de op het erf verspreid staande gebouwen vertoont nog duidelijk herinneringen aan de agrarische functie, die het oorspronkelijk bezat.

Het is bekend dat er anno 1399 vrijwel zeker in deze omgeving goederen lagen van het klooster Vredendaal uit Duitsland. De schaapskooi behoorde vroeger bij

boerderij Vredendaal, maar is door vererving in andere handen overgegaan.

OVERGANG SANDR NAAR DEKZAND

Rechts van de weg ziet u een hoogteverschil en dit is de overgang van de sandr naar het dekzand. In het bos van Zuylestein wordt dit beschreven.

HOFSTEDE NIMMERREE

Op de achtergevel is in losse, witgeschilderde stalen letters de naam Hofstede Nimmerree aangebracht, wat betekent 'nooit klaar'. De boerderij dateert uit midden 18de eeuw en is jarenlang in bezit van de welgestelde familie Van de Geer geweest. Deze familie bezat veel gronden in deze omgeving. In 1897 is de boerderij aan graaf Aldenburg Bentinck van Amerongen verkocht. Het markante monumentale boerderijcomplex staat bij de eerste bocht van de Boerenbuurt en is met de achterkant naar de weg gekeerd. Het hoofdgebouw is de Hofstede Nimmerree en dit is een T- of dwarshuisboerderij.

4 Raanh en grindweg (Achterweg) in.

ACHTERWEG

De naam betekent de achterzijde van een ontginningseenheid, een grens van de Leersumsche eng (op de sandr gelegen). Ongeveer 140m vanaf begin Achterweg en tegenover een vierkant gebouw ligt het maaiveld hoger. Dit gebied erna is later ontgonnen en heet de Nieuwe eng, wat ook een oud bouwland is.

HEERWEG

Vanaf de 10de eeuw lag er een handelsweg, de Heerweg van

Utrecht naar Keulen. De dorpen lagen toen aan een boven- en benedenweg (zie: landschapvanamerongen.nl/Overig/Via Regia).

De bovenweg (ca. N225) vormde namelijk een min of meer rechte weg tussen de

dorpen. De Achterweg was een deel van de benedenweg en 'slingerde' door het landschap.

5 Wandelen tot in het bos van Zuylestein.

SPAARTELGENBOS

In het bos van Zuylestein staat in het begin aan de rechter zijde een eikenbos (spartelgenbos). Op de rand van het spaartelgenbos en het weiland staat doorgroeid eikenhakhout.

6 Bij het 1ste pad RA en daarna RD.

SCHAAPSKOOI

We zien een schaapskooi van het stoere, Utrechtse type en zwartblesschape?

OVERGANG SANDR NAAR DEKZAND

Tegenover het slootje na de schaapskooi is de natuurlijke overgang van sandr en dekzand te zien. De licht hellende, hier ongeveer 1 km brede sandr bevindt zich tot en met de grindrijke weg en ten zuiden daarvan ligt het dekzandgebied. In het bos is de overgang, het hoogteverschil te volgen. In het schapenweitje is dit niet te zien, omdat dit afgegraven is. Het dekzand is door de wind afgezet en hier afkomstig uit de rivierlakte.

In juni 2021 was er in dit gebied een valwind. Vrijwel het gehele beukenbos was omgewaaid. Een enkele nog staande beuk werd omgezaagd. Het herstel begon met het aanplanten van lindes langs de wegen van het sterrenbos en het aanplanten van gevarieerde soorten struiken en bomen.

7 Aan het eind van het pad LA en 1ste pad RA. Daarna LA langs gracht.

GRACHT EN BEGROEIING

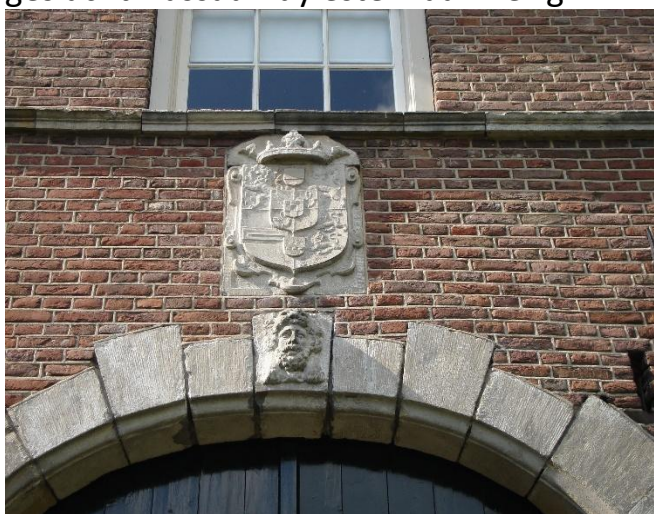
De brede gracht wordt gevoed door regen- en kwelwater van de Heuvelrug. Links van de gracht staan o.a. prachtige knotbeuken (komt weinig voor) en een beuk.

8 Bij de 1ste weg LA op weg langs kasteelmuur wandelen.

ZUYLESTEIN

Het eerste gebouw links is het poortgebouw. Dit gebouw dateert evenals de oude muren uit de 17de eeuw. Op dit gebouw is een wapenstein van het geslacht Nassau-Zuylestein aanwezig.

De ridderhofstad kent zijn oorsprong in de 14de eeuw en bestond uit een enkele woontoren en deze werd in de 17de eeuw uitgebreid. Van de voormalige ridderhofstad Zuylestein zijn 't poortgebouw, de oranjerie, het tuinmanshuis en de muur bewaard gebleven. Verder wordt het parkbos en de tuin als een zeer belangrijke renaissance tuin gezien. Het kasteel met de uivormige spitsen werd door de

geallieerden in maart 1945 gebombardeerd en daarna afgebroken.

PORTIERSWONING

Deze woning aan de N225 behoort bij landgoed Zuylestein en is in 1895 gebouwd. Bijzonder mooi is het smeedijzeren hek met kronen.

9 De N225 oversteken en de bosweg inlopen.

STUWWALLANDSCHAP

Vanaf het nieuwe Huis Zuylestein wandelt u weer op de sandr. Dat is het lichthellende gebied dat van de stuwwal is gespoeld. Vóór de steile stuwwal ligt een brede laagte in de weg. Dit is een sneeuwmeltwaterdal liggend in de sandr, die in het bouwland rechts beter is te zien. In de rechter bosstrook van deze laan ligt de voormalige schietbaan.

SCHAPENDRIFT

Links en rechts van deze zgn. Kopse laan ligt aan beide zijden een brede grondwal met plaatselijk bomen. Deze grondwallen zijn een restant van de voormalige, dichte houtwallen. De schapen konden niet door deze houtwallen en werden zodoende via deze zgn. schapendrift naar de heide geleid. Bovendien kon het grote wild eveneens niet op de akkers komen. Hier

lag ook een schietbaan.

OUD BOUWLAND

De wildwallen langs de Kopse laan dienden als schapendrift, maar gaven ook de grens tussen de Leersumsche eng en de Neder eng van Amerongen aan.

10 De stuwwal oplopen tot aan het eind.

WAFELIJZER

Langs deze laan liggen de reeds beschreven wildwallen van de schapendrift. De wildwal bij de stuwwal maakt tevens onderdeel uit van het vorm van 't padenpatroon. Wafelijzer. Dat is een bosgebied dat geheel omwald is. De wildwallen zijn vermoedelijk aangelegd om de jonge, aangeplante boompjes tegen opeten te beschermen. Dit nieuwe bosgebied lag op de toen grote, stille heide. De naam 't Wafelyser

Het Wafelijzer. De buitenste wildwallen zijn met stip aangegeven.

werd in 1690 al genoemd en dankt zijn naam aan de vorm van het padenpatroon.

Het noordoostelijk deel van het bosgebied was in 1664 bebost. Het was de beginfase van het aanleggen van bos op de grote stille heide. Dit gebiedje is eveneens in zijn geheel omwald.

11 Aan eind RA en na ca. 55 m. LA. RD tot brede weg (na ruiterspad) en daar LA. U passeert ca. tien wegen (ca. 820m) tot de links gelegen grafheuvels met informatiepaal en bankje.

GRAFHEUVELS OP DE ZUYLENSTEINSCHE KOP.

Deze heuvels zijn niet op ouderdom onderzocht, maar gezien de vondsten neemt men aan dat ze uit de Midden Bronstijd B (1500 – 1100 v.Chr.) dateren. Bij het restaureren van de heuvels vond men o.a. scherven van een Drakenstein-urn, stukjes houtskool en crematieresten. Dit wijst erop dat men de doden cremeerde. De as werd in een urn gedaan en in de opgeworpen heuvel bijgezet. Dikwijls wordt een grafheuvel voor meerdere bijzettingen gebruikt.

12 Na de grafheuvels LA, de weg naar beneden volgen en voor het bouwland RA.

13 Op de rand van het agrarisch gebied en daarna bos/ sportveld wandelen. Op de asfaltweg (Wildbaan) gekomen bij de 3/4de weg RA (Schermlaan) gaan en vervolgens naar het kerkplein.

Verantwoording zie: [landschapvanamerongen/Boek/Bescryvinge van Ameronghen en Overberg, in verantwoording.](#)

In het graslandgebied ten westen van het landgoed Zuylestein is een unieke bronzen plaat – de eerste in Nederland – met een keizerlijke boodschap aan een nieuwe gouverneur gevonden. De brokstukken van de bronzen plaat zijn vermoedelijk door rovende Germanen buiten het Romeinse machtsgebied terechtgekomen. De plaat dateert uit de 3de eeuw, want deze blijkt van Severus afkomstig te zijn. Hij was de Romeinse keizer Septimius Severus (regerend van 193 tot 211) of Severus Alexander (regerend van 222 tot 235). De plaat is bij het Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden te zien.